

Dr. Kristijan Musek Lešnik

Univerza na Primorskem; Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije; Oddelek za psihologijo

ZAKAJ V SINGAPURJU UKINJAJO PRIMERJAVE MED UČENCI V ŠOLAH

► Kristijan Musek Lešnik

Singapurski šolarji v vseh mednarodnih raziskavah znanja dosežajo najvišje rezultate. Medtem ko se v drugih državah sprašujejo o vzrokih njihovih uspehov v raziskavi PISA itd., pa se šolske oblasti v Singapurju obračajo stran od poti, ki jih že nekaj časa ohranja v samem vrhu najučinkovitejših šolskih sistemov. Ker so ugotovili, da je cena, ki jo za te uspehe plačujejo njihovi šolarji, previsoka.

Če poenostavim: Singapurske šolske oblasti so spoznale, da je cena prizadevanj za ohranjanje najvišjega mesta v raziskavah, kot sta PISA in TIMSS, privedla do tega, da se je šolsko delo osredotočilo pretežno na tista znanja in veščine, ki vodijo do uspehov v mednarodnih primerjavah, v povezavi z visokimi pritiski na učitelje in šolarje. Poudarjanje neizprosnega treninga znanj in veščin, ki ustvarja hude pritiske, se jim je zdela sprejemljiva cena za dolgoročno uspešnost družbe, dokler niso spoznali, da pravzaprav vodi v napačno smer.

Zato so se v Singapurju odločili nekaj drugega: učencev ne želijo več primerjati med sabo (po znanju, veščinah), ker je z vidika tako razvoja družbe kot posameznika predpostavka, da je učenje tekmovanje, povsem

zgrešena. V spričevalih in pri ocenjevanju ne bo več primerjav šolarja z vrstniki v razredu, pač pa se želijo osredotočiti na vsakega posameznega šolarja in na njegov napredek. V prvih treh razredih osnovne šole ukinjajo teste; učitelji bodo seveda še vedno preverjali razumevanje učencev, znanje in veščine, a bo to preverjanje formativne narave in namenjeno povratni informaciji in usmerjanju učencev.

Cilj teh sprememb je usmerjanje pozornosti učencev na svoje lastne uspehe in razvoj, razvijanje samoučenja, odmik od nezdrave obsedenosti s primerjanjem z drugimi. Singapursko ministrstvo za izobraževanje želi z različnimi ukrepi prekiniti tradicijo pretirane obremenjenosti z ocenami in s tem šolarjem pomagati razvijati veščine za soočanje z zahtevnimi izzivi vse bolj kompleksnega sveta.

Da se razumemo, oblasti v Singapurju, tudi šolske, so izrazito pragmatične. Ne vodi jih le ljubezen do otrok. Sprememba, o kateri govorijo, ni nastala zato, ker bi samo želeli olajšati življenje svojim šolarjem. Nastala je, ker jim je jasno, da je ta sprememba dolgoročno dobra za državo in za ohranjanje konkurenčnosti njihovega gospodarstva.

Premik, ki ga načrtujejo v Singapurju, je mogoč le v okolju, kjer šolska politika razume, da je šolstvo eden najpomembnejših segmentov družbe in ključno za dolgoročni razvoj; v okolju, kjer šolska politika gleda daljnosežno in ni obremenjena z naslednjimi volitvami; v okolju, kjer šolska politika razume, da je edini ključ do kakovostnega šolstva visoka stopnja zaupanja v učitelje in zagotavljanja čim višje stopnje njihove avtonomije.

KAJ PA PRI NAS?

Konferenca o formativnem spremljanju v okviru mednarodnega projekta

Erasmus+ »Glas učenca – most do učenja« novembra 2018 v Laškem je nakazala, koliko učiteljev in šol pri nas že stremi k prijaznejšim načinom poučevanja in spremljanja šolarjev. Ne prijaznejšim v smislu zniževanja zahtevnosti. Nasprotno. K pristopu, ki ne podcenjuje šolarjev in jih pripravi do tega, da prebudijo svoje potenciale. K pristopom, ki namesto apatije vzbudijo zanimanje.

Konferenca v Laškem je bila pomembna tudi zato, ker je na enem mestu zbrala ravnatelje, učitelje, starše, učence, dijake, strokovnjake in druge, da so lahko spregovorili eni drugim in prisluhnili drug drugemu. Takšnih srečanj je v slovenskem šolskem prostoru premalo, kar pa jih je, se o njih premalo sliši.

Marsikaj tistega, kar načrtujejo šolske oblasti v Singapurju, danes učitelji in učenci že počnejo v marsikateri slovenski šoli. Da je v slovenskih šolah ter med posameznimi učitelji in ravnatelji toliko zagona in volje, ni nič novega. Drugo vprašanje pa je seveda, kaj se bo s tem zagonom in voljo dogajalo naprej. Zagon in volja težko vztrajata brez systemske podpore. In brez zaupanja v učitelje in zavedanja, da lahko šolski sistem od njih pričakuje največ šele takrat, ko jim omogoči široko polje avtonomije.

Ampak morda je v državi, kjer lahko nekdo od najvidnejših predstavnikov šolske stroke izjavi: »Da se razumemo, učitelj je lahko zelo dober, ampak pouk v šoli poteka na ravni učbenikov«, pričakovati, da bi se šolska oblast odpovedala nadzorovanju in dopustila učiteljem nekaj več avtonomije, vseeno preveč. Tako se nam lahko zgodi, da bomo čez nekaj let od šolskih politikov poslušali navdušene pripovedi o tem, kako poteka pouk v Singapurju in na Finskem. Ne da bi ti isti šolski politiki vedeli, da so marsikaj od tega naši učitelji že počeli, dokler niso zaradi pomanjkanja posluha in podpore s strani šolskega sistema obupali.